

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/34/2000

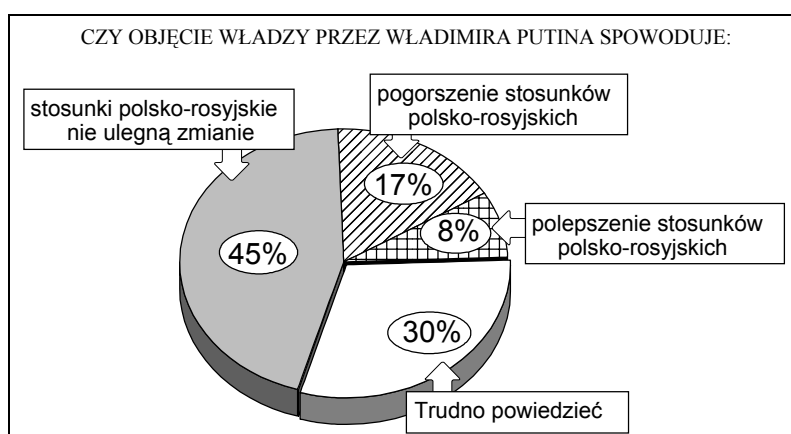
STOSUNKI POLSKO-ROSYJSKIE PO ZMIANACH W ROSJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ▶ Określenie stosunków polsko-rosyjskich jako „ani dobre, ani złe” dominowało wśród badanych zarówno przed wydaleniem z Warszawy grupy rosyjskich dyplomatów, jak i po tym wydarzeniu. Jednak incydent ten spowodował ponaddwukrotny wzrost negatywnych ocen tych stosunków (z 17% do 37%).
- ▶ Niemal połowa badanych uważa, że ustąpienie Borysa Jelcyna i przejęcie obowiązków prezydenta przez Władimira Putina nie będzie miało żadnego wpływu na wzajemne stosunki pomiędzy Rosją a Polską. Wśród pozostałych jednak obawy przed negatywnymi skutkami tej zmiany występują dwukrotnie częściej niż nadzieje na poprawę.

- ▶ Polacy są zdania, że sytuacja w Rosji zmierza raczej w kierunku dyktatury (57%) niż demokracji (11%). Ustąpienie Borysa Jelcyna w niewielkim stopniu zmieniło te opinie.

Polityczną sensacją ostatniego dnia ubiegłego roku było ustąpienie Borysa Jelcyna ze stanowiska prezydenta Rosji. Szeroko dyskutowano konsekwencje tego faktu nie tylko dla samej Rosji, lecz i klimatu stosunków międzynarodowych. Rzecz jasna, pojawiło się też pytanie o ewentualny wpływ dymisji prezydenta Jelcyna na stosunki polsko-rosyjskie. W styczniowym sondażu¹ poruszyliśmy więc problem, jak Polacy oceniają zmiany na szczycie władzy w Rosji i jak postrzegają jej konsekwencje dla wzajemnych stosunków.

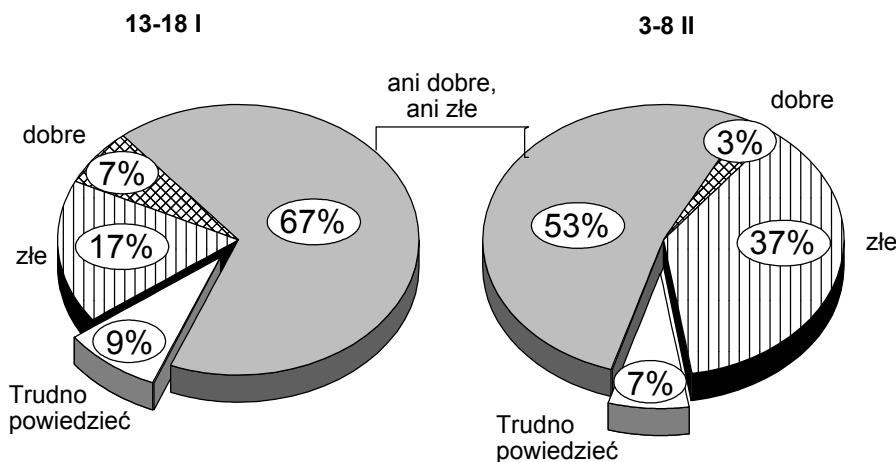
Tymczasem kilka dni po zakończeniu realizacji badania z Warszawy wydalono dziewięciu dyplomatów rosyjskich pod zarzutem szpiegostwa. Można się było spodziewać, że sprawa ta wywoła reperkusje także w opiniach społeczeństwa na temat stanu stosunków polsko-rosyjskich. W związku z tym w pierwszych dniach lutego powtórnie zapytaliśmy o ocenę tych stosunków².

Okazało się, że incydent z wydaleniem z Warszawy dyplomatów rosyjskich został przez nasze społeczeństwo dostrzeżony i spowodował znaczne pogorszenie i tak nie najlepszej opinii o stanie stosunków polsko-rosyjskich - odsetek oceniających je negatywnie wzrósł ponad dwukrotnie.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (116) przeprowadzono w dniach od 13 do 18 stycznia 2000 roku na liczącej 1075 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (117) przeprowadzono w dniach od 3 do 8 lutego 2000 roku na liczącej 1100 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

RYS. 1. JAK PAN(I) OCENIA OBECNE STOSUNKI POLSKO-ROSYJSKIE. CZY SĄ ONE:

Na ogół nie obserwujemy istotnych statystycznie różnic w ocenie stosunków polsko-rosyjskich pomiędzy różnymi grupami społecznymi, zawodowymi i kategoriami demograficznymi. Nie tylko wykształcenie i poglądy polityczne, ale także deklarowane zainteresowanie polityką w znikomym stopniu wpływają na zróżnicowanie postrzegania stanu tych stosunków.

OPINIE O BORYSIE JELCYNIE I ZMIANACH NA KREMLU³

Jak Polacy oceniają sytuację w Rosji, jak zareagowali na ustąpienie Borysa Jelcyna ze stanowiska prezydenta i czego spodziewają się po jego następcy? Zdaniem większości badanych, kierunek rozwoju sytuacji w Rosji bliższy jest dyktaturze niż demokracji. Jednak przekonania tego nie można wiązać z ostatnimi zmianami na szczycie władzy. Wprawdzie odsetek wyrażających taki pogląd jest obecnie nieco większy niż w czasie drugiej kadencji prezydenckiej Borysa Jelcyna, ale nadal niższy niż podczas jego pierwszej kadencji.

³ Wszystkie dane przedstawione w dalszej części komunikatu pochodzą z sondażu styczniowego (przypis 1).

Tabela 1

Czy obecna sytuacja w Rosji zmierza w kierunku demokracji czy dyktatury?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	V 1995	V 1996	IX 1998	I 2000
	w procentach			
W kierunku demokracji	13	19	13	11
W kierunku dyktatury	62	49	51	57
Trudno powiedzieć	25	32	37	31

Przekonanie o tym, że sytuacja w Rosji zmierza w kierunku dyktatury, jest tym większe, im wyższy stopień zainteresowania polityką. Wśród badanych, którzy deklarują, że dość uważnie śledzą wydarzenia polityczne, niemal trzy czwarte podziela ten pogląd, natomiast wśród wyrażających brak zainteresowania polityką - tylko jedna trzecia. Natomiast pogląd, że Rosja zmierza ku demokracji, występuje niemal tak samo często wśród osób interesujących się polityką, jak i wśród tych, którzy się nią nie interesują. Można więc przypuszczać, iż to drugie stwierdzenie jest raczej deklaratywne i nie wynika z rozeznania w sytuacji.

Tabela 2

Czy obecna sytuacja w Rosji zmierza w kierunku demokracji czy dyktatury?	Stopień zainteresowania polityką			
	duży	średni	nikły	brak zainteresowania
	w procentach			
W kierunku demokracji	12	13	10	8
W kierunku dyktatury	72	64	51	35
Trudno powiedzieć	16	23	39	57

V Cramera=.207

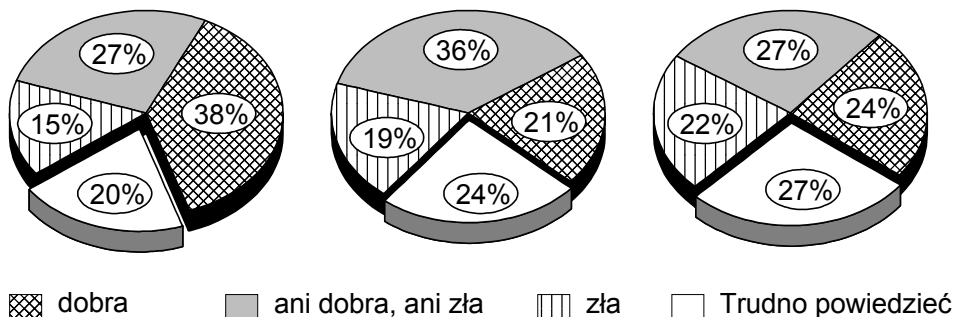
Mimo iż ocena ogólnego kierunku ewolucji sytuacji wewnętrznej w Rosji po ustąpieniu Borysa Jelcyna niewiele się zmieniła, sam fakt zmiany na stanowisku prezydenta badani najczęściej oceniają jako korzystny dla tego kraju. Dla Polski wydarzenie to najczęściej oceniane jest jako neutralne, natomiast najbardziej podzielone zdania mają ankietowani oceniając wpływ dymisji Borysa Jelcyna na sytuację międzynarodową, choć i w tym zakresie najczęściej pojawia się opinia neutralna.

RYS. 2. OSTATNIEGO DNIA MINIONEGO ROKU BORYS JELCYN ZREZYGNOWAŁ Z FUNKCJI PREZYDENTA ROSJI. CZY, OGÓLNIE RZECZ BIORĄC, JEST TO WIADOMOŚĆ

dla Rosji:

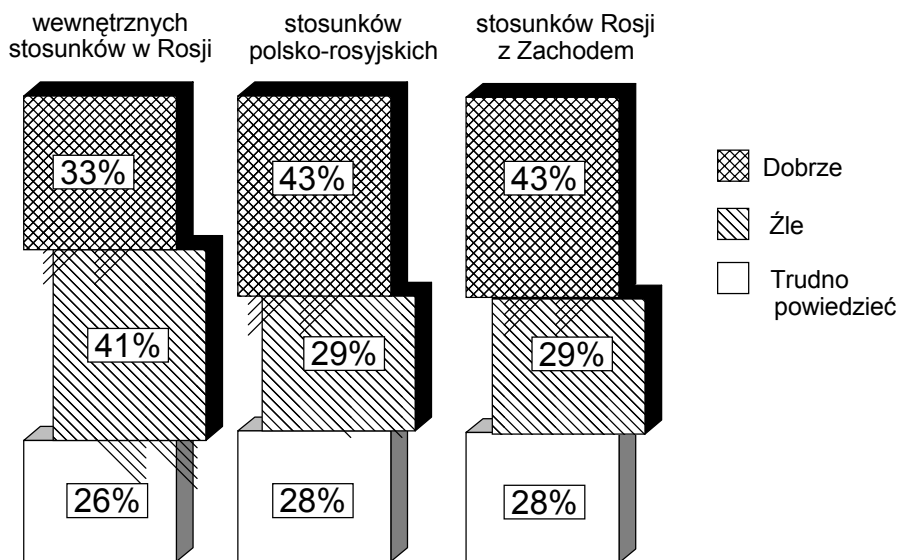
dla Polski:

dla świata:

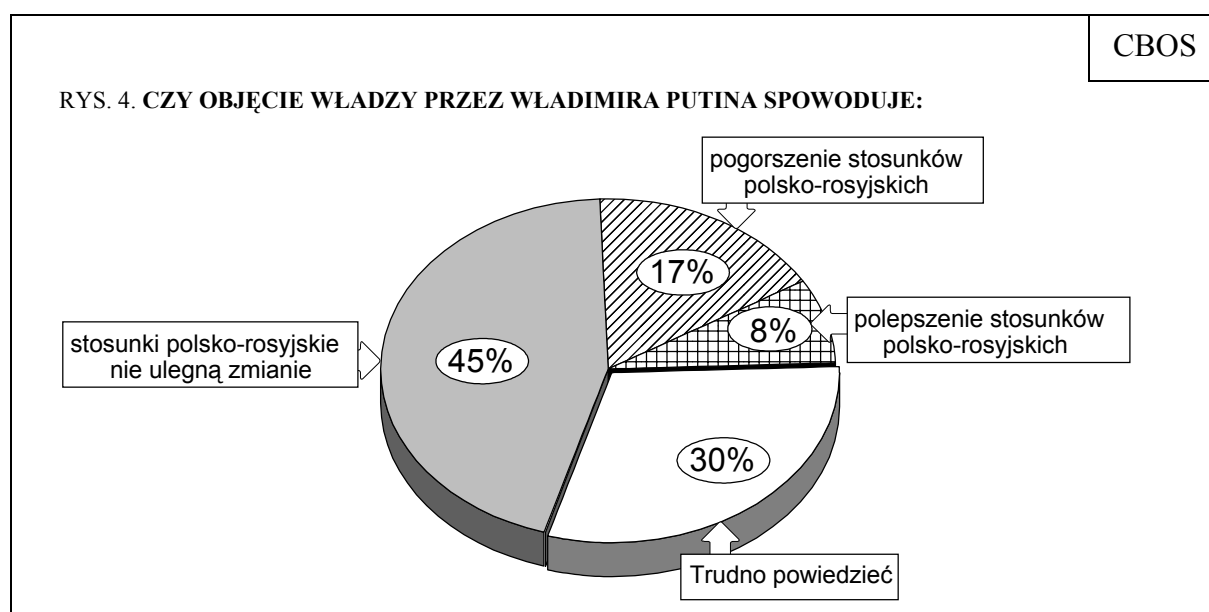
Różnice między postrzeganiem przez badanych zmiany na Kremlu w zależności od tego, czy dotyczą sytuacji wewnętrznej Rosji czy też spraw światowych, w tym interesów Polski, wynikają zapewne ze zróżnicowania opinii o działalności Borysa Jelcyna w sprawach wewnętrznych i w polityce międzynarodowej. Wśród ankietowanych przeważają bowiem pozytywne oceny jego działalności na forum międzynarodowym, a w szczególności w dziedzinie stosunków polsko-rosyjskich, i negatywne oceny jego poczynań w sprawach wewnątrzrosyjskich.

RYS. 3. JAK OCENIA PAN(I) DZIAŁALNOŚĆ BORYSY JELCYN JAKO PREZYDENTA ROSJI Z PUNKTU WIDZENIA:

Na odgrywaną przez Borysa Jelcyna rolę w polityce międzynarodowej z natury rzeczy ankietowani patrzą zapewne z dłuższej perspektywy czasowej. Natomiast w ocenie stosunków wewnętrznych w Rosji przeważa wśród nich krytycyzm w stosunku do rządów Borysa Jelcyna, kształtowany „na gorąco” przez doniesienia o wydarzeniach bieżących. Na taką ocenę może wpływać między innymi trwająca obecnie wojna w Czeczenii rozpoczęta, podobnie jak i poprzednia, za rządów Jelcyna. Tymczasem sympatie Polaków w tym konflikcie zarówno w czasie pierwszej, jak i obecnej wojny lokują się po stronie Czeczenii⁴.

Czego spodziewają się Polacy po Władimirze Putinie pełniącym obecnie obowiązki prezydenta Rosji? Czy objęcie przez niego tego stanowiska będzie miało wpływ na stosunki polsko-rosyjskie?

Niemal połowa badanych uważa, że zmiana gospodarza Kremla nie będzie miała żadnego wpływu na wzajemne stosunki pomiędzy Rosją a Polską. Wśród pozostałych jednak obawy przed negatywnymi skutkami tej zmiany występują dwukrotnie częściej niż nadzieje na poprawę.

⁴ Por. komunikat CBOS „Polacy wobec wojny w Czeczenii”, luty 2000.

Wydaje się naturalne, że pogorszenia się stosunków polsko-rosyjskich pod nowym kierownictwem Rosji spodziewają się przede wszystkim ci, którzy pozytywnie oceniali działalność Borysa Jelcyna na tym polu. Jednak warto zwrócić uwagę, iż wśród respondentów pesymistycznie zapatrujących się na dalszy rozwój stosunków polsko-rosyjskich dużą grupę stanowią ci, których zdaniem także działalność poprzedniego prezydenta w tym zakresie zasługuje na ocenę negatywną.

Tabela 3

Objęcie władzy przez Władimira Putina spowoduje w stosunkach polsko-rosyjskich:	Ocena działalności Borysa Jelcyna dla stosunków polsko-rosyjskich		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach		
- poprawę	37	53	10
- nie ulegną zmianie	49	29	22
- pogorszenie	53	34	13
Trudno powiedzieć	31	20	49

V Cramera=.248

★

★

★

Przekonanie, że stosunki polsko-rosyjskie są „letnie” - ani dobre, ani złe - dominowało wśród badanych zarówno przed usunięciem z Warszawy grupy dyplomatów rosyjskich pod zarzutem szpiegostwa, jak i po tym incydencie. Jednak wydarzenie to spowodowało znaczny, ponaddwukrotny wzrost liczby osób oceniających je negatywnie.

Trzeba zauważyć, że spora grupa badanych spodziewała się pogorszenia tych stosunków jeszcze przed tym incydem, jako konsekwencję zmiany na stanowisku prezydenta Rosji. Dominuje jednak przekonanie, że odejście Borysa Jelcyna jest dla Polski wydarzeniem neutralnym, mimo że dla stosunków polsko-rosyjskich jego działalność na stanowisku prezydenta Rosji częściej spotyka się z oceną pozytywną niż negatywną.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI